

BESLUT

2016-10-03

Dnr: 16/00706

SAKEN

Melodifestivalen, SVT1, 2016-03-05, en musiktävling; fråga om otillbörligt gynnande

BESLUT

Sändningen fälls. Granskningsnämnden anser att den strider mot bestämmelsen om otillbörligt kommersiellt gynnande.

AVGIFT

Nämnden beslutar att ansöka hos förvaltningsrätten om att Sveriges Television AB ska betala en särskild avgift.

INSLAGEN

I slutet av framförandet av tävlingsbidraget "Bada nakna" tog artisterna av sig sina tröjor, varpå delar av en text syntes under två kortare sekvenser på den ena artistens kalsonglinning.

I en senare del av programmet väntade artisterna på tävlingsresultatet i ett så kallat greenroom. Under väntetiden hade artisten som visat sin kalsonglinning på sig en t-shirt med ett varumärkes logotyp på, vilken syntes tydligt vid ett flertal tillfällen.

När tävlingen var avgjord klev de vinnande artisterna upp på scenen för att ta emot publikens jubel. Under denna avslutande del av programmet syntes trycket på den aktuella artistens t-shirt tydligt i bild vid ett flertal tillfällen.

Sändningen innehöll även ett inslag med en komiker. Inslaget innehöll en "schlagerskola" om bland annat mellanakter, folkets röst och artisters reaktioner på röstningsresultat med referenser till exempelvis buddismen och "guds vilja".

ANMÄLNINGARNA

Anmälarna anser i huvudsak att det uppkom ett otillbörligt kommersiellt gynnande när det syntes vilket kalsongmärke som en artist använde under sitt framträdande, men också när samma artist efter sitt framträdande vid ett flertal tillfällen bar en t-shirt med tryck på.

En anmälare ansåg att kristna förlöjligades i inslaget med komikern. En annan anmälare ansåg att det var djupt stötande att en artist tog av sig tröjan och visade sin bara överkropp. En ytterligare anmälare anser att programmet gynnade de skivbolag som säljer den musik som framfördes i programmet, efter att tävlingen är avslutad. En anmälare har framfört kritik mot programmets röstningssystem.

PROGRAMFÖRETAGETS YTTRANDE

Sveriges Television (SVT) har getts möjlighet att yttra sig över om sändningen överensstämmer med bestämmelsen om otillbörligt gynnande och har i huvudsak anfört följande.

I tävlingsbidraget ”Bada nakna” tog en av artisterna av sig sin tröja och badade i en fontän på scenen. I bild syntes kort en del av en text på hans kalsonger. Detta var inte avsikten och artisterna hade tydliga instruktioner att de inte fick ha märken på några kläder som kunde synas i sändningen. I efterhand har det visat sig vara svårt att fastställa om texten på kalsongerna verkligen var en logotyp för ett varumärke. Hälften av texten var inte läsbar eftersom den fanns på baksidan av kalsongerna som inte syntes i bild. Texten syntes inte vid något tillfälle i sin helhet.

När artisten kom i bild under direktsändningen från greenroom visade det sig att han hade bytt sin blöta tröja som hörde till hans scenkostym till en torr privat tröja. Tröjan hade en text framtill som syntes på avstånd i vissa bildvinklar. Misstaget berodde på att artisten inte följde instruktionerna och gick dessvärre inte att korrigera i efterhand. Efter att detta upptäckts var det svårt att helt undvika artisten i bild eftersom man då också skulle ha varit tvungen att undvika delar av greenroom och intervjupersoner som satt framför honom. Att kunna visa greenroom och det som utspelade sig där hade stort underhållningsintresse i programmet. Det fanns inte heller tid för artisten att byta tröja eftersom artisterna efter resultaträkningen snabbt skulle gå till scenen för avslutningen av programmet. Texten på tröjan syntes dock bara kort i de aktuella sekvenserna. Under direktsändningen som var en timme och 30 minuter lång var texten på artistens tröja läsbar i endast cirka 13 sekunder.

Mot bakgrund av att texten på tröjan enbart gick att läsa mycket kort i ett långt

direktsänt program och att texten på kalsongerna inte alls gick att läsa i sin helhet vid något tillfälle anser SVT att inslagen inte strider mot bestämmelsen om otillbörligt kommersiellt gynnande.

AKTUELLA BESTÄMMELSER

Ett program som inte är reklam får inte på ett otillbörligt sätt gynna kommersiella intressen. Det får inte uppmuntra till inköp eller hyra av varor eller tjänster eller innehålla andra säljfrämjande inslag, eller framhäva en vara eller tjänst på ett otillbörligt sätt (5 kap. 5 § radio- och tv-lagen). Ett gynnande av ett kommersiellt intresse är otillbörligt om det inte kan motiveras av något informations- eller underhållningsintresse.

När inspelningen eller sändningen av ett program eller inslag sker under förhållanden som programföretaget helt råder över och exponeringen inte kan motiveras redaktionellt ställs särskilda krav på restriktivitet med exponering av varumärken eller logotyper. Av betydelse för bedömningen är också om de programansvariga före sändning uppmärksammat eller borde ha uppmärksammat att det förekom varumärken i inspelningsmiljön eller på de medverkandes klädsel.

Vid överträdelser av bestämmelser om annonser, sponsring, produktplacering och otillbörligt gynnande av kommersiella intressen kan granskningsnämnden ansöka hos förvaltningsrätten om att programföretaget ska betala en särskild avgift (17 kap. 5 § och 19 kap. 4 § radio- och tv-lagen).

GRANSKNINGSNÄMNDENS BEDÖMNING

Granskningsnämnden anser att det uppkom ett gynnande genom den omfattande exponeringen av den relativt framträdande varumärkeslogotypen på artistens t-shirt. Programmet var dessutom inspelat under förhållanden som SVT rådde över, vilket medför att det ställs särskilda krav på restriktivitet när det gäller exponering av varumärken och logotyper. Nämnden anser att gynnandet gick utöver vad som var motiverat av ett informations- och underhållningsintresse. Inslaget strider därför mot bestämmelsen om otillbörligt gynnande.

Nämnden kan inte finna att vad anmälarna i övrigt har anfört medför att sändningen strider mot bestämmelsen om otillbörligt gynnande eller andra bestämmelser som gäller för SVT:s programverksamhet.

SÄRSKILD AVGIFT

Granskningsnämnden beslutar att ansöka hos förvaltningsrätten om att Sveriges Television AB ska påföras en särskild avgift för överträdelsen av bestämmelsen om otillbörligt kommersiellt gynnande. Nämnden anser att överträdelsen

motiverar en avgift om 100 000 kronor.

Detta beslut har fattats av Dag Mattsson, Leif Hedman, Jan Holmberg, Clas Barkman och Staffan Dopping efter föredragning av Rasmus Gedda.

På granskningsnämndens vägnar

Dag Mattsson

Rasmus Gedda

Originalhandlingen med namnunderskrifter förvaras hos myndigheten.